

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Araştırma
İnceleme

Transilvanya Batı İnançları

EMILY GERARD

Laputa Kitap 42
Edebiyat/Araştırma-İnceleme

Emily Gerard
Transilvanya Batıl İnançları

İngilizce Aslından Çeviren
Berk Aytunç

Özgün Adı:
Transylvanian Superstitions

Kitap Editörü: Atakan Karaduman
Yayına Hazırlayan: Doğan Hezer
Redaksiyon: Hümeyra Ayar
Son Okuma: Nazlı Hilal Yaman

Kapak: Rajab Eryiğit
Sayfa Düzeni: Dagon
1. Baskı Kasım 2021

Baskı
Akademi Basım
Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi C Blok D. 320
Topkapı - İstanbul Tel: 0 (212) 493 24 67
Matbaa Sertika No: 47610

Laputa Kitap
Yeşilkent Mah. 1805. Sok. No. 17/19
Daire No. 15 Esenyurt/İstanbul 0 (539) 894 56 70

Sertifika No: 52331
ISBN: 978-605-73989-1-8

Emily Gerard

(7 Mayıs 1849 – 11 Ocak 1905)

Jedburgh, İskoçya'da doğdu. *The Land Beyond the Forest: Facts, Figures, and Fancies from Transylvania* (1890) adlı kitabı ve *Transilvanya Batıl İnançları* adlı makalesiyle tanınıyor.

11 Ocak 1905'te Gerard, Viyana, Avusturya'da öldü.

Emily Gerard

Transilvanya Batıl İnançları

İngilizce Aslından Çeviren
Berk Aytunç

İçindekiler

Transilvanya Batıl İnançları

9

Çingene Falcı

39

Bir Çingene Kampı

45

Transilvanya Batıl İnançları¹

Transilvanya, pekâlâ batıl inançlar diyarı diye adlandırılabilir çünkü başka hiçbir yerde bu meraklı, çarpık yanılısama bitkisi böylesine ısrarla ve şaşırtıcı bir çeşitlilikte gelişmez. Avrupa'nın geri kalanından bilim اساسıyla sürülen iblislerin, perilerin, cadıların ve öcülerin tüm türleri bu dağ surlarına sığınmış gibi görünüyordu. Burada kendilerine zulmedenlere bir süre daha meydan okuyabilmek için güvenli gizlenme yerleri bulacaklarını çok iyi biliyorlardı.

Bu muhteşem varlıkların, bu bölgelerin toprağında anormal derecede sağlam bir şekilde yaşamaları için birçok neden vardır. Konuya yakından baktığımızda burada en az üç ayrı batıl inanç kaynağıyla karşılaşırız.

Bu batıl inançlardan ilki; yerli batıl inancı denilebilir, sunduğu manzara her türden doğaüstü varlık ve canavara arka plan

1 *The Nineteenth Century* (Vol. 18) dergisinden alınmıştır. Kime ait olduğu belirtmeyen dipnotlar metnin aslına aittir. -y.n.

görevi görmeye tuhaf biçimde müsait hâle gelmiştir. Gizemli derinliklerinin pek çok kötü ruha yataklık edecek şekilde biçim aldığı sayısız mağara vardır: orman açıklıkları mehtaplı gecelerde yalnızca perilere ev sahipliği yapar, yalnız göller kendiliğinden su perilerini davet eder; altın hazineler dağ gediklerinde saklı kalır, bütün bunlar en eski sakinlerin, Rumenlerin, zamanla zihinlerine sızmış ve düşünce tarzlarını etkilemiştir, böylece doğaları gereği hayalperest ve şiire meyilli olan bu insanlar etraflarını kuşatan malzemelerden kendilerine, dinlerine olduğu kadar yakinen bağlı oldukları, hayalî batıl inanç kodları geliştirdiler.

İkincisi; ithal edilmiş batıl inançlardır. Sakson sömürgecileri tarafından yedi yüz yıl önce kendi topraklarından getirilen eski Alman gelenek ve inançları, diğer pek çok şey gibi burada orijinalinden daha mükemmel bir şekilde korunmuştur.

Üçüncüsü; gezici karavanları bir ağ gibi ülkeyi kaplayan, kendileri de falcı ve cadı olan çingene kabilelerinin batıl inançlarının yanı sıra kasabaların ve köylerin varoşlarını dolduran daha az serseri çingenelerin batıl inançlarıdır.

Kuşkusuz, tüm bu çeşitli batıl inançlar, çoğu zaman belirli bir inanış ya da geleneğin tam kökenini belirlemek zor bir mesele olana kadar birbirine dolanmış, iç içe geçmiş, birbirleriyle alışverişte bulunmuştur. Ama genel olarak, adlandırdığım üç kaynak, Transilvanya'daki batıl inançların kökeni için kaba bir sınıflandırma olarak kabul edilebilir.

Bu konuda Grimm'inkinden daha doğru bir söz yoktur, “batıl inanç tüm çeşitleriyle, günlük yaşamın ortak gereksinimlerine uygulanabilen bir tür din oluşturur”² ve bu nedenle belirli biçimdeki batıl inançlar, bulundukları ulusun huylarına ve alışkanlıklarına rehberlik edebilir.

2 “Der Aberglaube in seiner Mannigfaltigkeit bildet gewissermaßen eine Religion für den ganzen niederen Hausbedarf.”

Kötülüğün ruhu (ya da çok da ince bir noktaya değinmeden şeytan) Rumen batıl inançlarında göze çarpan bir rol oynar. Gregynia Drakuluj (şeytanın bahçesi), Gania Drakuluj (şeytanın dağı), Yadu Drakuluj (şeytanın cehennemi veya uçurumu) vb. isimler; kayalar, mağaralar ya da tepelerle sık sık ilişkilendirilir. Bu durum, bu insanların kendilerini her yönden kötü ruhlarca kuşatıldıklarına inandıklarını doğrular.

Şeytanlara ayrıca cadılar ve ejderhalar yardım eder ve tüm bu tehlikeli varlıklara belirli günlerde ve belirli yerlerde özel güçler atfedilir. Bu nedenle Rumenlerin kötü etkilere karşı koymaya çalıştığı pek çok yol ve araç vardır. Talihsiz bir köylüye tehlikelerden uzak durmayı öğretmek için bilinmeyen herhangi bir dili öğrenmek kadar zahmetli, bütünüyle karmaşık bir çalışma gereklidir. Kendisini her yönden kuşatılmış olarak görüyor. Sıradan bir evcil ineğin yetiştirilmesi, görünüşe göre herhangi bir ceylanın yetiştirilmesi kadar zor bir iştir ve hatta basit bir şalgam veya patatesin sağlığı, en hassas egzotik bitkininki kadar risklidir.

Haftanın yedi gününden Çarşamba (Miercuri) ve Cuma (Vînire), iğne veya makas kullanmanın ya da ekmek pişirmenin yasak olduğu şüpheli günler olarak kabul edilir. Bugünlerde keten ekmek de akıl kârı değildir. Cuma gününün adandığı Venüs (burada Paraschiva olarak adlandırılır), yangınlara veya başka talih-sizliklere neden olarak bu kuralları çiğneyenleri cezalandırır.

Ancak Salı (Marti, ismini kanlı savaş tanrısı Mars'tan alır), kesinlikle tekinsiz bir gündür. Eğirmenin tamamen yasak olduğu ve görünüşte zararsız olan, elleri yıkamak veya saçları taramak gibi uğraşların bile tehlikeden uzak olmadığı bir gündür. Salı akşamı gün batarken, o günün kötü ruhu çok güçlüdür ve birçok bölgede insanlar gün batımı ile gece yarısı arasında kulübelerini terk etmekten kaçınırlar. “*Mar sara* (Salı akşamı ruhu) seni alsın” burada “Şeytan seni alsın!” demeye eş değerdir.

Ancak pazartesi, perşembe ve cumartesi günlerinin koşulsuz olarak tekin günler olduğu ve Rumenlerin istediğini yapma özgürlüğüne sahip olduğu varsayılmamalıdır. Bu nedenle iyi eğitilmiş her Rumen anne, perşembe günleri yıkanabileceğini ve cumartesi günleri eğirebileceğini ancak bu işlemlerin sırasını tersine çevirmenin ölümcül bir hata olacağını bilir. Perşembe günleri evlilik için şanslı bir gündür³ bu nedenle çoğunlukla düğünler için seçilse de orantılı olarak tarıma elverişsizdir. Birçok cemaatte, Paskalya ile Hamsin arasındaki tüm perşembe günleri tarlalarda çalışmak tehlikeli kabul edilir ve bugünler dinlenme günleri olarak ayrılmazsa şiddetli dolu fırtınalarının dinsizliğin kaçınılmaz cezası olacağına inanılır. Daha aydın Rumen papazların birçoğu bu inanca karşı boşa vaaz verdiler. Birkaç yıl önce bir cemaatin üyeleri piskoposa, yasaklı günlerde çalışıp kötü örnek olmasının yanı sıra günahkâr davranışının kışkırttığı dolu fırtınaları nedeniyle aslında onlara ciddi maddi zarar verdiği gerekçesiyle papazlarını şikâyet ettiler.

Perşembe gününe duyulan hürmet, o güne adını veren Jüpiter'e (Zoi) derin şekilde kökleşmiş ancak şimdi unutulmuş bir inançtan kalmış gibi görünüyor.

Günün farklı saatlerine de aynı şekilde farklı etkiler atfedilir, olumlu veya aksi. Bu nedenle, gün batımından sonra cama bakmanın her zaman tekensiz olduğu düşünülür. Ayrıca akşamları tozu eşiğin üzerinden süpürmek veya komşudan ödünç alınmış bir elek veya kırbacı geri vermek de akıl kârı değildir.

Tam öğle vakti kötü ruh *Pripolniza*⁴ ve tam gece yarısı *miase nópte* (gece ruhu) yüzünden tehlikelidir. Bu yüzden bu saatlerde

3 Bu durum, Alman (veya Kelt) kökenli görünüyor. Donar, evlilik tanrısı olarak, birleşmeleri çekici ile kutsar.

4 Bu ruh, Bohemyaların *Polednice*'sine ve Lehler ile Rusların *Poludnica*'sına karşılık gelir. Grimm, Alman Mitolojisi'nde Ruslardan bahsederken Boxhorn'un Resp. Moscov'undan alıntı yapar: "Dæmonem meridianum Moscovitæ et colunt."

evde kalmak daha güvenlidir. Bununla birlikte, yanlış yola sapmış bir köylü gece yarısı evini terk ederse ve (büyük olasılıkla) gökyüzünde alevli bir ejderha görürse kendini kaybolacak sanmasın çünkü aklı varsa, yanında yere bir çatal saplamaya ererse ateşli canavarın onu götürmesi engellenecektir.

Bir gökkuşağını gösterme girişiminde bulunan parmak, anında acı verici bir hastalığa yakalanır ve aralık ayında ortaya çıkan gökkuşağı her zaman talihsizlik olarak kabul edilir.

Sadece Rumenlerin mensubu olduğu Rum Kilisesi, neredeyse her biri kendine özgü gelenek ve batıl inançlarla ilişkili anormal sayıda bayrama sahiptir. Burada sadece belli başlılarından bahsetmeye çalışacağım.

Yılbaşında, Rumenlerin yeni süpürülmüş ve ısıtılmış ocak taşına bir çam yaprağı koyarak kaderlerini sorgulaması âdetten-dir. Yaprak, dönme hareketi yaparsa kişi şanslı olacaktır. Ancak yaprak bulunduğu yerde büzülürse kişi gelecek yıl şanssızlık bekleyebilir. Büyükbaş hayvanların refahını sağlamak için yılbaşı sabahı ilk kez içtikleri su kabına altın veya gümüş bir şey koymaları tavsiye edilir.

Epifani veya Üç Kral (Tre crai) Bayramı, en eski festivallerden biridir ve Latinler tarafından kabul edilmesinden tam 200 yıl önce, 2. yüzyılın başlarında Doğu Kilisesi tarafından törenleştirilmiştir. Yaygın inanca göre kışın en soğuk günü olan bugünde, Ürdün Bayramı veya *bobetasu* (vaftiz) olarak bilinen suların kutsanması bayramı yaşanır. Rahipler, en zengin kıyafetlerini giyerek en yakın nehir veya gölün kıyısına doğru ilerler ve buzun yüzeyinde yaklaşık bir veya iki buçuk metre uzunluğunda bir Yunan haçı şekli keserek açılan suyu kutsarlar. Her dindar Rumen, yüzey donmadan önce bir şişeyi kutsanmış suyla doldurmaya özen gösterir ve hastalık durumunda şaşmaz bir çare olarak şişeyi sıkıca kapalı ve saklı biçimde korur.

O gün ölen her kimse özellikle şanslı sayılır çünkü Mesih'in vaftizinde Kutsal Ruh'un inişinin anısına, kapısının bütün gün açık kalması gereken cenhete doğrudan gidecektir.

11 Ocak (23 Ocak'ımıza tekabül eden) Aziz Theodore Bayramı, kızlar için bir dinlenme günüdür ve hangi kız bu kuralı ihlal ederse bazen yakışıklı bir genç bazen de korkunç bir canavar olarak görünen Aziz tarafından öldürülür.

Kutsal Hafta'da çarşamba çok önemlidir. Paskalya kekleri ve ekmekleri bugün pişirilir ve kırıntıları ineklerin yemlerine karıştırılır. Bugün uyuklayan kadına yazıklar olsun çünkü bütün yıl boyunca uyuşukluğundan kurtulamaz. Akşamları her hanenin genç erkekleri, ailenin birey sayısı kadar çelenk bağlarlar, bunların her birine bir bireyin adı yazılır ve çatıya atılır. Yere düşen çelenkler o yıl ölecekleri gösterir.

Kutsal Cuma günü doğuya doğru akan bir dere veya nehirde yıkanarak cilt hastalıkları tedavi edilir.

Paskalya Günü'nden önceki gece cadılar ve iblisler yerlerini değiştirirler ve gizli hazinelerin onların bulundukları yerleri parlak bir alevle ortaya çıkardığı söylenir. Bununla birlikte, Tanrı'dan korkan hiçbir köylü, kendisinin o gün günah işlemekten elde edemeyeceği bu tür zenginliklerin umutları tarafından baştan çıkarılmasına izin vermeyecektir. Hiçbir şekilde gece yarısı kilise ayininden uzak durmayı düşünmemelidir ve bağlılığı, elinde taşıdığı mumun mistik nitelikleri ile ödüllendirilecektir. Mum, bundan sonra fırtına sırasında yakıldığında şaşmaz bir şekilde evini yıldırım çarpmasından uzak tutacaktır.

Bir ölümlünün başına gelebilecek en büyük şans, Paskalya haftasının pazar gününde çanlar çalarken doğmaktır ancak o gün ölmek şanslı değildir. Paskalya yumurtalarının kaynadığı kazandan çıkarıldığı kaşık özenle ayrılır ve bir çoban tarafından keme-

rine takılır. Kaşık, çobana sürüsünü çalmaya çalışan cadıları fark etme gücü verir.

Yılın belki de en önemli günü, geceleri Cadıların Şabatı kutlamaları için olağan olan tüm törenlerin uygulamaya konulduğu ıssız mağaralar veya yıkık duvarların arasında yapılan gizli toplantıların arifesi, hâlâ sıkı benimsenen 23 Nisan (5 Mayıs'ımıza karşılık gelir) Aziz George günüdür.

Bu bayram, her kapının ve pencerenin önüne yeşil çimden kare bloklar yerleştirerek cadılardan sakınmak için harika bir gündür.⁵ Bunun etkili bir şekilde, cadıların evlere veya ahırlara girişlerini engellemesi gerekir ancak daha fazla güvenlik için burada köylülerin bütün gece uyuyan sığırların yanında nöbet tutmaları olağandır.

Aynı gece, hazineleri bulmak için en iyi vakittir ve birçok insan, dünyadaki saklı altınları bulmak için geceyi tepelerde dolaşarak geçirir. Bu tür araştırmalar genellikle boşuna ve beyhudedir. Ülkede bolca bulunan altın ve gümüş yataklarından ziyade hiçbir başarılı ülke, burası kadar düşmandan kaçarken servetini saklamak zorunda kalmadığından belki de bu ülke vatandaşlarının diğerlerinden daha mantıklı bir sebebi vardır. Hiç Eski Daçya sikkeleri veya Roma kökenli altın süslemeler içeren bir kavanoz bulunup çıkarılmayan bir yıl olmaz ve tüm bu keşifler ulusal batıl inançları beslemeye ve sürdürmeye hizmet eder.

Aziz George Günü gecesinde (efsanelere göre) tüm bu hazineler yanmaya başlar veya mistik bir dilde konuşursak, dünyanın koynunda “çiçek açmaya” başlar ve yaydıkları ışık, yanan şarap ruhlarının rengine benzeyen mavimsi alevle sevilen fânileri gizlendikleri yere yönlendirmeye yarar. Böyle bir hazinenin başarılı bir şekilde ortaya çıkarılmasının koşulları çoktur ve başarılması zordur. İlk olarak ne pazar günü ne de öğle vakti

5 Bu durum Polonya, Moldavya ve Bukovina'da da yaygındır.

çanlar çalarken doğmuş sıradan bir fâninin bir hazine bulması hiç de kolay değildir. Bununla birlikte anlattığım gibi bir alevi görürse sağ ayağındaki paçavralı terliğe hızla bir bıçak sokmalı⁶ ve sonra bıçağı gördüğü aleve doğru fırlatmalıdır. Bu keşif sırasında iki kişi bir aradaysa hazine alınana kadar sessizlik hiçbir şekilde bozulmamalıdır ve içinden herhangi bir şeyin alındığı çukuru doldurmamalıdır çünkü bu, hızlı bir ölüme neden olur. Dikkat edilmesi gereken bir diğer önemli mevzu ise Aziz George Günü'nde gece yarısından önce görülen ışıkların, iyiliksever ruhlar tarafından saklanan hazineleri temsil ederken daha sonraki saatlerde ortaya çıkanların ise tartışmasız zararlı nitelikte olmasıdır.

Ne pazar günü doğmamış olanlar ne de çan çalarken doğmuş sıradan ölümlülerin rahatlığı için, burada bu eksikliklere bir dereceye kadar göz yumulabileceğini ve küflü ekmek tüketimiyle zihnin keskinleşebileceğini belirtmeliyim. Öyle ki önceki yıl içinde yalnızca çürümüş somunlarla beslenmeye dikkat eden kişi, (bu *rejimden* sağ çıkarsa) aynı şekilde gizli hazineleri keşfeden şanslı kişi olabilir.

Bazen belirli bir hazineyi bulma gücünün yalnızca belirli bir ailenin bireyleri tarafından sahip olunduğu farz edilir. Bunun ilginç bir örneği, son zamanlarda, popüler bir efsaneye göre büyük miktarda altının gizlendiği eski bir yıkık manastırla ilgili olarak Romanya'da görüldü. Bir köylü heyeti, büyük sıkıntı ve masrafla, ailenin hayatta kalan son üyesini mistik güce sahip olduğunu buldu ve ona koşulsuz olarak, sadece bulmalarına yardım etmesi için iyi bir ücret teklif etti. Söz konusu beyefendi, yaşlı ve muhtemelen şüpheli olduğundan köylü heyetini büyük hayal kırıklığına uğratarak teklifi reddetti.

6 Rumen köylüler ayakkabı veya çorap giymez. Ayaklarına keten paçavraya kundaklanmış düz bir deri parçadan yapılmış kaba bir sandalet geçirirlerdi.

Sürülerin meraya ilk çıktığı gün olan Aziz George Bayramı, özel bir şekilde tüm inek ve koyun çobanlarının bayramıdır ve sadece bugün sürülerin sayılmasına ve hayvanların sayısının tam olarak öğrenilmesine izin verilir. Genel olarak bu sayılar ancak yaklaşık olarak tahmin edilir ve belirsiz olarak ifade edilir. Böylelikle, efendisinin koyunlarının sayısı ile ilgili olarak sorgulanan Rumen çobanı, muhtemelen cennetteki yıldızlar veya çayırlardaki papatyalar kadar çok sayıda olduklarını size bildirecektir.

Yukarıda bahsedilen çatılara çelenk atma, bazı bölgelerde Kutsal Hafta'da çarşamba yerine 24 Haziran (6 Temmuz) Vaftizci Yahya Bayramında uygulanır. Aynı gece dağlarda yakılan ateşlerin sürüleri kötü ruhlardan koruyacağı düşünülür.

20 Temmuz (1 Ağustos) Aziz Elias⁷ Bayramı, yıldırım düşmesi beklenen çok şanssız bir gündür.

Yıldırım çarpan bir ev yanmaya başlarsa alevlerin söndürülmesine izin verilmez çünkü ateşi Tanrı yakmıştır ve insanın karışması hadsizlik olur.⁸ Bazı yerlerde şimşekten çıkan bir yangının ancak sütle söndürülebileceğine inanılıyor.

Konuta yıldırım çarpması tehlikesini önlemek için kullanılan bir yöntem, bir parça ekmeğe bir bıçak saplayarak fırtına boyunca onu çatı katının zemininde döndürmektir. Bununla birlikte, söz konusu çanın tamamen bulutsuz bir gökyüzü altında dökülmüş olması koşuluyla, çan çalmak da aynı şekilde çok etkilidir.

Fırtınalar konusunda olduğum için *Scholomance*'den, yani dağların kalbinde bir yerde var olduğu varsayılan ve doğanın tüm sırlarının, hayvanların dilinin ve akla gelebilecek tüm tılsım ve büyülerin şeytan tarafından bizzat öğretildiği bir okuldan bahsedilir. Bir defada sadece on bilge kabul edilir ve öğrenim süresi sona erdiğinde ve dokuzu evlerine dönmek için serbest bırakıldı-

7 Hz. İlyas. -ed.n.

8 Polonya'da da aynı inanç vardır.

ğında onuncu bilge şeytan tarafından ödeme olarak tutulur ve bir *Ismeju*'ya (ejderha) bindirilir ve bundan böyle şeytanın yardımcısı olur ve ona "hava durumunu ayarlamada," yani yıldırımları hazırlamada yardımcı olur.

Hermanstadt'ın güneyindeki dağların arasında yükselen, ölçülemeyecek kadar derin küçük bir gölün, gök gürültüsünün demlendiği kazan olduğu ve güzel havalarda ejderhaların suların altında uyuduğu sanılmaktadır. Rumen köylüleri, ejderhayı uyandırmak ve fırtına çıkması ihtimaline karşı gezginleri bu göle taş atmamalarına dikkat etmeleri için endişeyle uyarır. Bununla birlikte yaz aylarında bu noktada, öğle saatlerinde neredeyse her gün gök gürültülü fırtınaların meydana geldiği ve kıyıların etrafındaki sayısız kurganın, burada birçok insanın yıldırımla öldüğünü doğrulaması, yalnızca bir batıl inanç değildir. Bu nedenle buradan kaçınılır ve hiçbir Rumen, öğle saatlerinde burada dinlenmeye cesaret etmez.

Kim ilk gök gürültüsünü duyduğunda üç takla atarsa on iki ay boyunca sırt ağrılarından kurtulacaktır ve baş ağrısından kurtulmak isteyen kişinin başını bir taşa sürmesi veya bir demir parçasına vurması yeterlidir.

Bir kızı mısır başağından çelenkle süsleyen ve onu toprak sahibinin evine götüren Polonya hasat geleneği, burada da aynı şekilde uygulanmaktadır. Diğerinden farkı, Polonya'da alışılmış şarkılar yerine burada kızın ardından yüksek sesle "Prihu! Prihu!" ya da "Priku!"⁹ diye seslenmek ve yolda onu rastlayan her kimse, çelenge su serpmek zorundadır. Bu ayrıntı ihmal edilirse gelecek yılın mahsulleri kesinlikle çöp olacaktır. Çelenkleri, bir sonraki ekim zamanında zengin bir hasadı garantilemek amacıyla, mısır

9 Arkeologlar, bu kelimeyi Sanskritçedeki "verimli" anlamına gelen Pri'den ve verimin simgeleştirilmesi sayılan Kelt tufan tanrısı Hu'dan türediğini düşünmektedirler.

çalkalanıp ekilecek tahılla karıştırılana kadar saklamak alışılmış bir durumdur.

12 Aralık (24'ümüze tekabül eden) Aziz Spiridion Bayramı, özellikle ev hanımları için uğursuz bir gündür ve Aziz, bayramını çalışarak lekeleyenleri sık sık öldürür.

Büyükbaş hayvanlara Noel gecesi boyunca konuşma yeteneği verildiği genel bir inançtır ancak onları gözetlemek ve söylediklerine kulak misafiri olmak akıl kârı değildir çünkü dinleyen iyi bir şeye nadiren kulak misafiri olur.

Bu gece de gizli hazinelerin keşfi için elverişlidir ve kötü ruhu çağırarak kadar cesaretli kişi gece yarısı kötü ruha seslenirse kötü ruhu kesinlikle görecektir. Eşiğe yerleştirilen üç yanan kömür, şeytanın kişiyi alıp götürmesini engelleyecektir.

Noel şarkıları ve piyesleri de Rumenler arasında, barış tanrıçası Kolinda veya Lada'dan türetildiği sanılan Kolinda adı altında yaygındır.¹⁰ Bu oyunlarda canlandırılan sahneler arasında, kapıda duran ve toplanan parayı alan Yahuda ile Turka veya Tur denen¹¹ yarı boğa yarı ayı gibi fantastik biçimli, küçük çocukları yemesin diye gagasından içeri sokulan bakır bir para ile sakinleştirilebilen, takırdayan tahta gagalı zalim ve aptal bir canavar bulunur.¹² Pek çok bölgede bu karakterleri oynayan aktörler altı hafta boyunca kiliseye giremezler ve ayine katılamazlar. Bu süre boyunca kirli veya şeytan tarafından büyülenmiş olarak kabul edilen aktörlerin belirli oranda nefrete yol açtığı varsayılır.

Yılın son gününde çanlar çalarken bir su kabına konulan çam yaprağı, ertesi sabah yeşil, benekli veya siyaha dönerek sonraki yıl sağlık, hastalık veya ölümü işaret eder.

10 MS 869'da Konstantinopolis Konsili, Doğu Kilisesi üyelerinin en kısa güne denk gelen pagan tanrıçası Kolinda'nın bayramında oruç tutmasını yasakladı.

11 Benzer birçok oyunları olan Lehler tarafından Turon denir.

12 Bu detay, Satürn'ün çocuklarını yemesine ve ağzına atılan taşlarla aldatılmasına benziyor.

Aşk ve evlilik düşünen kızın kaderini sınamak için kabul edilmiş birçok yöntem vardır.

Her şeyden önce, parmaklarının eklemlerini çıtlatarak âşık-
larının sayısını doğru bir şekilde tespit edebilir, ayrıca bir bardak
suya kıracağı bir yumurta, başına gelecek olaylar için birçok ipu-
cu verecektir. Gelecekteki kocasının şekline ve yapısına ilişkin bir
varsayım oluşturmak için, kendisinden olabildiğince uzağa bir
kucak dolusu yakacak odun atması önerilir. Sopa uzun ya da kısa,
geniş ya da ince, düz ya da çarpık olacağından, en uzağa giden
parça, kaderindeki imge olacaktır. Bu genel belirtiler yeterli ol-
mazsa ve yüzünün sudaki yansımasını görmek isterse gece yarısı
en yakın göle veya nehre çıplak adım atması yeterlidir. Ağzında
bir parça Noel pastası ile gece yarısı çöplükte durmak ve kulağına
ulaşan bir köpek havlamasının ilk sesini dinlemek de aynı şekilde
çok etkilidir. Ses hangi taraftan gelirse beklenen talip de oradan
gelecektir.

Rumenler tarafından en çok değer verilen ev hayvanı koyun-
dur. Çoğu zaman onu danışmanı ya da yoldaşı yaparlar ve tehlike
yaklaştığında uyarı vermesi beklenir.

Kırlangıç, başka yerlerde olduğu gibi burada da şans getiren
bir kuştur ve *galinele lui Dieu* (Rabb'in kuşları) adıyla anılırlar. Her
zaman ilk kırlangıcın görüldüğü yerin yakınlarında bulunacak
bir hazine vardır.

Buna karşılık karga, uğursuzluk kuşudur ve özellikle herhangi
insanın başının üzerinden uçtuğunda kişiye uğursuzluk getirir.¹³

Çatıya tünemiş saksığan, misafirlerin yaklaştığını haber ve-
rir.¹⁴ Ancak bir yolcuya rastlayan ya da eşlik eden çığlık atan bir
saksığan ölüm anlamına gelir.

Guguk kuşu, çeşitli durumlarda danışılması gereken bir kâ-

13 Aynı şekilde Bavyera'da da.

14 Çoğu Slav ulusu tarafından da inanılır.

hindir. Bu kuş, Rumen şiirinde büyük bir rol oynar ve genellikle talihsiz bir sevgilinin ruhu olduğu varsayılır.

Talihsizliğe yol açacağından bir örümceği öldürmek asla hoş görülmez, çünkü bu uğursuzluk getirir.

Bir ineğin yanında yaşayan bir kurbağa, kesinlikle bir cadının hizmetindedir ve oraya sütü aşırarak için gönderilmiştir. Bu nedenle taşlanarak öldürülmelidir. Ancak aynı durum eşit derecede zararlı gelinciklere uygulanmamalıdır. Bu hayvanların bir ahırda veya ambarda yaşadığı tespit edilirse köylü, hayvanların düşüncelerini daha güvenli bir yere yönlendirerek onları zararsız hâle getirmeye çalışmalıdır. Bunun için, erkek gelincik için küçük bir harman döven, kadın partneri için ise bir öreke hazırlanmalı ve hayvanların sıkça ziyaret ettiği bir yere bırakılmalıdır.

Avlu kapısının üzerine yerleştirilmiş bir atın kafatası¹⁵ veya kapının altına gömülen ölü hayvanların kemikleri, hayaletlere karşı koruyucudur.

Bir atın yerde yuvarlandığı yer sağlıksızdır ve üzerine çıkan kişi isilik, çiban veya diğer cilt hastalıklarına hızlıca yakalanacaktır.

Kara kümes kuşlarına, muhtemelen bir cadının hizmetinde olduğu için her zaman şüpheyle yaklaşılır ve Brahmaputra tavuğu, şaşırtıcı biçimde Yahudi bir kızla şeytanın çocuğu olarak kabul edilir.

Yoldan sapmış bir inek, sahibi oturma odasının orta kirişine bir makas saplamayı hatırlamazsa, kurtlar tarafından kesinlikle yenecektir.

Kuşkusuz, kilise bahçeleri, darağaçları ve kavşaklar gibi yerlerden kaçınılmalıdır ancak bir nehrin sol yakası bile bazı koşullar altında eşit derecede tehlikeli hâle gelebilir.

15 Bu kökeni kaybolmuş gibi ama tahminen Hint, Pers, Arap veya Almanların atı kutsal bir hayvan kabul etmesine bağlı eski bir inanca dayanıyor.

Bir kasırğa her zaman şeytanın bir cadı ile dans ettiğini gösterir ve kim bu tehlikeli çembere çok yaklaşırsa kaçırılır ya da en azından başlığını kaybeder.

Ancak Rumenler, kötü olanı her zaman uzak tutmaya çalışmaz. Aksine, bazen şeytanın yardımını ister ve onunla bir anlaşma yapar.

Örneğin hırsızlara, vahşi hayvanlara veya kötü hava koşullarına karşı sürü, bahçe veya tarlanın güvenliğini sağlamak istediğini varsayarsak mesele çok basittir. Bir kavşakta yere çizdiği çemberin içinde ayakta durmalı. Burada, ödeme olarak bir bakır madenî para verdikten sonra iblisi şu sözlerle çağırır:

“Şeytan, sana bakman için sürümü (bahçemi ya da tarlamı) veriyorum, (ve benzeri şeyler) onu benim için savun ve koru ve süre dolana kadar hizmetkârım ol.”

Bununla birlikte büyük olasılıkla keçi, karga, kurbağa veya yılan şeklinde görünmeyi seçmiş şeytan tamamen gidene kadar çizdiği çemberin içinde durmalıdır yoksa zavallıya geri dönüşü olmayan şeyler olur. Sözleşme süresi dolmadan ölürse ruhunu kaybedeceğinden emin olabiliriz.

Bir kasabanın (Hermannstadt) bir eczacısı bana, şanslı sahibine gizli hazineleri bulma özelliğine sahip olduğu söylenen spiridusch adlı sihirli bir iksir için sık sık başvurulduğunu söyledi. Kendisi sadece birkaç hafta önce yerel gazetelerden birinde yayımlanan ve burada mümkün olduğunca tam anlamıyla tercüme ettiğim aşağıdaki mektubu aldı.

Değerli Efendim, –Size başkaları tarafından bana söylenen bir şeyi sormak istiyorum– yani spiridusch adında bir şeyi, daha açık konuşmak gerekirse şeytanın kendisini satıyormuşsunuz. Ve bu doğruysa bana bunun gerçekten doğru olup olmadığını ve ne kadara mal olduğunu söyle-

menizi rica ediyorum çünkü yoksulluğum o kadar büyük ve beni o kadar ileri götürdü ki şeytandan yardım istemeliyim. Bana bunu söyleyenler zayıf, aptal insanlardı ve korkuyorlardı ama benim hiç korkum yok ve hayatımda daha önce pek çok şey gördüm. Bu yüzden bana yazmanı ve bilinmeyen bir adamın selamını almanı rica ediyorum.

-N. N.

Burada, başka yerlerde olduğu gibi, on üç uğursuz bir sayıdır.

Yaşlı bir kadın ya da Rumen Papa ile karşılaşmak talihsizliktir. Protestan veya Katolik bir din adamıyla karşılaşmak önemsizdir, ne iyilik ne de kötülük getirir.

Bir tavşan geçiyorsa yolunuzdan bu kötü şans getirir ancak yolunuzdan geçen bir tilki veya kurt iyi bir alamettir.

Aynı şekilde, içi su dolu testili bir kadınla karşılaşmak şanslı sayılır ancak içi boş testili bir kadınla karşılaşmak şanssız sayılır. Bu nedenle kuyudan dönüş yolunda sizinle karşılaşan Rumen bir kız, şans getirmenin mutluluk bilinciyle dolup taşan testisini sergileyerek yanınızdan gülümseyip geçerken sürahisini boş olan kız ise sanki gizlemesi gereken bir suç varmış gibi utanarak yanınızdan geçecektir.

Her Ortodoks Rumen kadını, her su kaynağında bulunan, *wodna zena* yada *zona* adlı su ruhuna sürahisini boşalttıktan sonra yere birkaç damla dökerek saygıda kusur etmezler. Akıntıya karşı suyu çekmeye asla teşebbüs etmezler çünkü bu, ruhun evine çarpar ve öfkesini kıskırtır.

Genel olarak Rumenler, derin su havuzlarından, özellikle de girdaplarına komşuluktan kaçınır. Çünkü burada korkunç *balaur* veya insan kurbanlarını bekleyen zalim su adamı *wodna muz* ikaamet eder.

Her orman aynı şekilde kendine özgü bir ruha, yani *mama pa-dura*'ya,¹⁶ veya orman anasına sahiptir. Bu peri, özellikle ormanda yolunu kaybetmiş çotuklara karşı, iyi huyludur. Daha az güvenilir olan bir ruh, orman açıklıklarında çaresiz kadınları bekleyen *Panusch*'tur (şüphesiz, Yunan tanrısı Pan'dan türemiştir).

Haşere, kolera vb. gibi ölümcül salgınlar, bazen ateşli bir bakire bazen de dişsiz yaşlı bir kadının şekline bürünen *dschuma* adlı ruha atfedilir. Bu hayalet, ancak etkilenen köyün girişinde yedi yaşlı kadın tarafından bir gecede eğrilip, dokunup ve dikilen kırmızı bir gömlek asılırsa uzaklaştırılabilir.¹⁷

Boğulmuş bir adamın cesedi, ancak yanan bir mumun içi boş bir somun ekmeğe konup gece nehirde veya gölde yüzdürülmesiyle bulunabilir. Işığın sabit durduğu yerde ceset bulunur. Bu yapıncaya kadar su yükselmeye ve yağmur yağmaya devam eder.

Bir çocuğun doğumunda orada bulunan herkes bir taş alır ve çocuğun arkasına atar, "Bu, *Strigoï*'nin çenesine" der, bu gelenek de Satürn'ü ve kundaklanmış taşları akla getirir. Çocuk vaf-tiz edilmediği süre boyunca bir cadı tarafından değiştirilme veya başka bir şekilde zarar görme korkusu nedeniyle dikkatle izlen-melidir. Yastığının altına konan bir demir parçası ya da bir süpür-ge şeytani büyülerini uzak tutacaktır.

Rumenlerin düğün günleri bile batıl inançlarla gölgelenir. Damat, bir cadının kötü etkisinden kaynaklanmış veya kaynakla-nacağı için, geline duyduğu sevginin doğal mı yoksa kendiliğın-den bir duygu mu olduğuna asla tam olarak emin olamaz. Ayrıca kilisede, rahip kendisine ve yeni evlendiği karısına kutsanmış ek-

16 Mısırlılar, Keldaniler ve Meksikalılar tarafından da bilinen Hindistan'ın Matris'i gibi. Aynı tarz bir ruh İskandinavya ve Litvanya mitolojisinde de medziajna adıyla bulunur.

17 Polonya'da da uygulanmaktadır.

meği teklif ettiğinde, iki parçanın göreceli boyutlarını titreyerek karşılaştıracaktır çünkü küçük olanı alan, her kim olursa olsun, ilk ölen kişi olacaktır.

Fakat Rumen köylülerin doğasında var olan batıl inançlar, hiçbir yerde, tamamen orijinal bir ölüm anlayışına dayanan yas ve cenaze törenlerinde olduğundan daha güçlü bir ifade bulamaz.

Yaklaşan ölümle ilgili çeşitli alametler arasında, bir köpeğin sebepsiz havlaması veya siyah tavuğun ötüşü vardır. Bununla birlikte bir kuşun çuvala konması ve evin etrafında üç kez taşınması durumunda ikincisinin etkisi iptal edilebilir ve felaket önlenbilir.

Kutsal Cuma günü kilise bahçesinden çıkarılan kökler, ölüm tehlikesi altındaki insanlara verilir. Bununla birlikte bu ve diğer çareler, talihsiz kişiyi kurtarmada başarısız olursa eline yanan bir mum konması gerekir çünkü birinin mumsuz ölmesi, Rumenlerin en büyük düşmanları için bile istemediği, talihsizliklerin en büyüğü olarak kabul edilir.

Ceset, ölümden hemen sonra yıkanmalı ve gerekirse kirler bir bıçakla kazınmalıdır çünkü ölü, temiz biçimde karşısına çıkarsa Tanrı'nın lütfuna layık olur. Sonra en iyi giysileri giydirilir ve bu sırada hiçbir şeyin düğüm yapılmamasına büyük özen gösterilir çünkü bu onun ebedi istirahatini bozar. Aynı şekilde, kıyafetinde demir herhangi bir parça bulunmasına izin verilmemelidir (düğmeler, çizme çivisi vb. gibi) çünkü bu uzun, ayrıca birkaç paralı yol ve deniz yolu içeren Cennete ulaşmasını engeller. Ruhun buralarda geçmesi için bir miktar para eline, yastığın altına veya cesedin dilinin altına konmalıdır. Deniz yolları ve paralı yolların sayısının yirmi beşe ulaştığı Fogaras semtinde, merhumun saçları örölüp her bir örgüye para konur. Aynı şekilde küçük bir iğne, raptiye, iplik vb. eşyalar elbiselerinin yolda göreceği zararı onarması için tabuta konur.

Bocete adı verilen yas şarkıları, genellikle ücretli yas tutanlar tarafından seslendirilir. Doğrudan cesede hitap edilen şarkı cese-din her iki kulağına da söylenir. Bu, hayatta kalanların ölü kişiyi diriltmek için yaptıkları son girişim, ona bıraktığı her şeyi hatırlatmak ve uyuyan yeteneklerini uyandırmak için son bir çaba göstermeye çağırmaktır. Tüm bu işlemlerin altında yatan düşünce, ölü adamın etrafında olup bitenleri duyduğu, gördüğü ve sadece sertleşmiş uzuvlara hareketi geri getirmek için güçlü bir iradenin kararlı çabasının gerektiği ve uyuşmuş kanının damarları içinde tekrar akmasına neden olduğu düşüncesidir.

Pek çok yerde, tabutun merhumun kulaklarına karşılık gelen yerlere iki açıklık kesilerek mezara götürülürken söylenen yas şarkılarını her iki taraftan da duyması sağlanır.

Bu kulaklara şarkı söylemek Rumenlerde deyim hâline gelmiştir, *i-a-cantat la wechia* (o, kulaklarına şarkı söyledi) dendiğinde duaların ve öğütlerin boşa gittiğini söylemeye eş değerdir.

Pomana, ya da cenaze şöleni, merhumun rahatı buna bağlı olduğu için her zaman cenazeden sonra düzenlenir. Bu ziyafette ölünün tüm favori yemekleri servis edilir ve onun anısına her konuk bir pasta (*colac*), bir sürahi (*ulcior*) ve bir mum alır. Benzer Pomanalar iki hafta sonra, altı hafta sonra ve sonraki yedi yıl boyunca her yıl dönümünde tekrarlanır. Ayrıca merhum ne zaman aile bireylerinin rüyasına girerse *Pomana* tekrarlanır. Bu şartlar sağlanmazsa ruhu rahat edemez ve başboş kalır. Bu *Strigoi* denen huzursuz ruhlar zararlı değildir ancak görünüşleri hayra alamet değildir ve hastalık ya da aksilik alameti olarak görünürler.

Daha kötüsü ise her Rumen köylünün cennet veya cehenne-me inandığı kadar inandığı vampir ya da *nosferatu*'dur. Yaşayan ya da ölü olmak üzere iki tür vampir vardır. Yaşayan vampir genel olarak iki gayrimeşru kişinin gayrimeşru çocuğudur. Yine de kursesiz bir soyağacı dahi bir vampirin davetsiz misafirliğine engel

teşkil etmez öyle ki *nosferatu*'nun ısırıldığı herkes öldükten sonra vampire dönüşüp ya şüphelinin mezarı açılıp kazık saplanana ya da tabutuna ateş edilip defedilene kadar masumların kanını içmeye devam edecektir. Çok inatçı durumlarda başı kesmek ve ağzı sarımsak doldurup geri koymak ya da kalbi çıkarıp yaktıktan sonra külleri mezarın üstüne serpmek tavsiye edilir.

Bu tür çareler genellikle en iyi günlerimizde bile başvurulmuş onaylanmış olgulardır ve büyük ihtimalle bunları bilmeyen çok az Rumen köyü vardır.

Vampirlerin ilk kuzeni, Almanların aksine burada *Prikolitsch* ismiyle bilinen kurt adamdır. İnsanın isteyerek veya günahlarının bedeli olarak dönüştüğü şey bazen kurt yerine köpektir. Bu hikâyelerden birinin anlatıldığı (ve inanıldığı) bir köyde, bir adam pazar günü kiliseden eve karısıyla arabada dönerken dönüşümünün vaktinin geldiğini hissetti. Bunun üzerine dizginleri karısına veren adam arabadan çıkıp çalılığın arasına girip orada gizemli kelimeler fısıldayıp bir çukurun üzerinden üç takla attı. Bunun ardından kocasını boş yere bekleyen kadın çalılıkların arasından koşup havlayan öfkeli bir köpek tarafından ısırıldı ve elbisesi yırtıldı. Bundan bir saat sonra evine yalnız ulaşan kadın, evde onu bekleyen kocasının gülümserken dişleri arasında kendi elbisesinden bir parça görünce korkudan bayıldı.

Başka bir adam, beş yıldan uzun bir süre boyunca bir kurt şeklinde dolandığını ve bir avcı tarafından vurulup eski hâline getirilene kadar bir sürüye önderlik ettiğini iddia etti.

Bir Fransız gezgin, bir yamaç üzerinde çömelmiş hâlde otlar toplarken uzaktan bazı köylülerce kurt sanıldığı zamanı anlatıyor. Köylüler adama ulaşana kadar adam ayağa kalkmış ve insan gibi duruyordu. Ancak bu durum Rumen köylülerce çoktan kurt adam sanılan adama saldırmak için ekstra bir sebep olmuştu. Onun bir *Prikolitsch* olduğundan eminlerdi çünkü sadece kurt

adamları böylesine şekil değiştirebilirlerdi. Ancak onlar yetişene kadar adam bir arabaya binip uzaklaşmıştı.

Transilvanya gibi gerçek kurtların hâlâ bol olduğu bir ülkede kurt adam efsanesinin olağanüstü yaşam azmini açıklamaya gerek yok. Buradaki her kış, sürülere ve çiftliklere yapılan saldırılar genellikle insan zekâsını onurlandıracak şekilde hareket eden bu korkunç hayvanların cesaretine ve kurnazlığına yeni kanıt sunar. Bazen bütün bir köy, köylülerin doğal olandan fazlasını atfetmediği bir kurt sürüsünün, özellikle cüretkâr lideri tarafından hıf-talarca korku içinde tutulur. Gerçek kurtlar Transilvanya ormanlarına dadanmaya devam ettiği sürece yerli halkın zihinlerinde hayatta kalacağını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Birçok eski Rumen efsanesinde, her yeni kilisenin ya da başka bir şekilde önemli olan yapının bir insan mezarı hâline geldiğini söyler çünkü ruhu bu yere dadanan bir erkek ya da kadının duvarların sağlamlığı için vazgeçilmez olduğu düşünülür. Daha sonraki zamanlarda insanlar daha az zalim hâle geldiği ya da daha büyük olasılıkla cinayet daha büyük sıkıntılar getirdiği için bu geleneğe özel bazı değişiklikler yapıldı ve yaşayan bir adam yerine gölgesinin yerini alması olağan hâle getirildi. Bu, büyülenip kırk gün sonra öleceğinden habersiz kurbanın uzun bir kordon parçası ya da kamış şeritlerinden yapılmış bir kurdeleyle gölgesinin boyunun ölçülmesiyle yapılır. Bu olayın başarılı olması için vazgeçilmez bir koşul, seçilen kurbanın oynadığı rolden habersiz olmasıdır. Bu nedenle yoldan geçen dikkatsiz insanlar, bir bina-nın yakınında “Dikkat edin, gölgenizi alacaklar!” uyarısını sık sık duyar. Bu batıl inanç kadar kökleşmiştir ki kısa bir süre öncesine kadar profesyonel gölge tüccarları hâlâ vardı ve mimarlara duvar-larını güvence altına almak için gerekli kurbanları sağlıyorlardı. Rumenler, “Tabii ki gölgesi bu şekilde defnedilen adam ölecektir ama başına geleceklerden habersiz olduğu için herhangi bir acı

ya da endişe hissetmez, bu yüzden yaşayan bir adamı duvara koymaktan daha az zalimdir,” diyor.

Transilvanya'nın Sakson köylüleri arasında dolaşan batıl inançlar, kümes hayvanlarının ve sığırların refahı ve hasat veya bağ bozumunun sonucu gibi ev meseleleriyle ilgilidir. Burada daha fazla şarlatanlık ve daha az romantik unsur bulunur. Ayrıca görünmez ruhani dünya bu inançlarda daha az rol oynar.

En yaygın Sakson batıl inançlarından bazıları şunlardır:

1. Kim yeni sönmüş mumun alevini üfleyip tekrar yakarsa papaz olur.

2. Yeni inşa edilmiş bir eve girmeden önce içeri bir köpek ya da bir kedi atmak gerekir, aksi takdirde aileden biri yakında ölür.

3. Bir kırlangıç bir ineğin altından uçarsa ineğin sütü kanlı olur.

4. Kim yabancı bir eve girerse sadece kısa bir süre olsa da otursun, yoksa evin sakinlerini uykularından mahrum bırakır.

5. Her kim soyulur ve hırsız bulmak isterse siyah bir tavuk seçmeli ve art arda dokuz cuma boyunca hem kendisi hem de tavuk, yemekten kaçınmalıdır. Hırsız ya ölecek ya da çalınan malları geri getirecektir. (Bu birine karşı kara oruç tutmak olarak adlandırılır.)

6. Yaklaşan bir fırtınayı parmakla işaret etmek iyi değildir. Aynı şekilde kim yazın yıldırımlara aşırı uzun bakarsa delirir.

7. Ateşi olan bir kişi, her biri farklı renk ve malzemeden oluşan dokuz kat giysiyle örtülürse iyileşir.

8. Ateşten kurtulmanın başka bir yolu bir han veya meyhaneye gidip bir kadeh şarap içtikten sonra konuşmadan veya ödeme yapmadan dışarı çıkmaktır. Ama bunu yaparken geride içilen şaraptan daha pahalı kıyafet bırakmak gerekir.

9. Yedi farklı kuyudan su içmek de ateşe iyi gelir.

10. Ya da kimse bakmıyorken bahçeye gidin, genç bir meyve ağacını sallayıp arkanıza bakmadan eve dönerseniz ateşiniz ağaca geçer.

11. Yürüyüş yaparken kasıtlı olarak yere bırakılan herhangi bir eşya, bulanın ateşini geçirecektir. Bu yöntem, bulanın bulunduğu eşyaya üç kez tükürmesiyle kötülüğü defedebileceği için güvenilirmezdir (köy yetkilileri tarafından bize söylenene göre). Genel olarak her fırsatta tükürmek kötülükleri defetmekte işe yarar.

12. Bir dolu fırtınası bazen evin önüne saplanan bir bıçak ile durdurulabilir.

13. Yeni bir hizmetlinin hizmete girdiği ilk gün özgürce yemek yemesine izin verilmelidir, aksi takdirde açlığı asla dinmez.

14. Boş beşik sallamak uğursuzluk getirir.

15. Birisi yeni öldüğünde ruhunun kaçmasına izin vermek için pencere açılmalıdır.

16. Arı kovanlarını veya fırına konan somun ekmekleri saymak iyi kabul edilmez.

17. Evin efendisi öldüğünde biri gidip arılara ve ahırdaki büyükbaşlara söylemelidir. Aksi takdirde yeni bir aksilik olacaktır.

18. Yılbaşı gecesi hava açık olursa tavuklar yıl boyunca bol yumurtlar.

19. Ay küçülürken evi badanalamak iyi değildir. Yoksa böcekler türer.

20. Küflü ekmek yiyen zengin ve uzun ömürlü olur.

21. Vücuda sarımsak sürmek cadılar ve haşerelere karşı korur.

22. Sofrada tabağı yalayarak temizlemek güzel hava getirir.

23. Çanların çalmadığı cenaze dolu getirir.

24. Tilkiler ve kurtlar pazarda görüldüğünde fiyatlar artar (bu, kurtlar ve tilkilerin yumurta, tereyağı vb. ürünlerin fiyatlarının her zaman ateş pahası olduğu kışın en soğuk günlerinde bu kadar cesur olabilmelerinin doğal sonucudur).

25. Serçeleri tarladan veya bahçeden uzak tutmak için gece yarısı kilise bahçesinden alınan toprağı yere serpmek gerekir.

26. Kapının arkasına ters konan süpürge cadıları uzak tutar.

27. Somun ekmeğini sofraya ters koymak kötü şanstır.

28. Çocuk, vaftiz edileceğı kiliseye taşınırken geniş sokaklarda taşınması, dar yollar ve patikalardan kaçınılması önemlidir. Yoksa büyüdüğünde hırsız olur.

29. Bir katil kurbanının cesedi ile yüzleşirse kurbanın yaraları tekrar kanamaya başlar.¹⁸

30. Kurbağalardan kaçının, cadı olabilirler.

31. Çalmayı öğrenmemeleri için küçük çocukların tırnaklarını ilk seferlerinde kesmek yerine ısırpı koparmalı.

32. Yeşil bir ağaç kurbağasının iki arka bacağını alıp tüm eti soyulana kadar bir karınca yuvasına gömmek, sonra güvenli bir şekilde bir keten mendile bağlamak kullanılan bir aşk büyüsüdür. Her kim mendile dokunursa sahibine bir anda âşık olur.

33. Domuzlarda çıkabilecek birçok hastalığı önlemek için, domuz çobanının ilkbaharda domuzlarını ilk kez otlatmaya çıkardığında çıplak olması bazı yerlerde hâlâ yaygın bir durumdur. Yeni seçilen bir din adamı bu uygulamayı ahlaksızca görüp cemaatinde bunu yasaklamaya çalıştı ancak köy yetkilisi tarafından o yıl ihmal sonucu kesin olarak ölecek olan tüm domuzların parasını ödemeye hazır olup olmadığı sertçe soruldu.

34. Aynı şekilde, bir ineğin buzağılamasına yardım eden kadınlara da çıplak olması tavsiye edilir.

18 Rumenler tarafından da inanılır.

Aziz Thomas gecesi (21 Aralık) başka yerde Cadılar Bayramında yapılanların yapıldığı kutsanmış bir Sakson gecesidir. Her kız bu akşam kaderini test eder ve bunu yapmanın ayakkabı, çiçek, soğan vb. şeylerle çeşitli (burada anlatmak için çok uzun) yolları vardır. Ardışık on iki gün boyunca eğirmeye izin verilmez ve kızların iplik odasını ziyaret eden genç erkekler buldukları tüm örekeleri kırma ve yakma hakkına sahiptir. Bu yüzden kızların gerçek öreke yerine yün takılmış bir sopa bulundurmaları yaygınlaşmıştır.

Sakson geleneklerinin bazıları açıkça paganizmin kalıntıları olmaktan tuhaf derecede farklıdır ve bu durum, uzak bir ülkeden nakil olmalarından ve dinlerinin art arda iki kez değişmesinden ötürü sözlü aktarımın gücünün kanıtıdır.

Bence, pagan alışkanlıklarının ve düşüncesinin kalıcılığı, Sakson koloniciler Transilvanya'ya 12. yüzyılın ikinci yarısında gelmiş olup üç yüz yıldan uzun süredir Hristiyan olmalarına rağmen yeni yurtlarındaki vaftiz ettikleri yerlere pagan isimleri vermeleriyle belli olur. Böylece *Götzenberg*,¹⁹ ya da tanrıların dağı ve orman ve ovalar için *wodesch* ve *wolnk* besbelli Wodan'dan türetilmiştir.

Birçok pagan geleneği, daha sonra orijinalinden ayrılıp yeniliklere adapte olacak şekilde değiştirilmiş Hristiyan versiyonunu hafiften gölgelemesine rağmen açıkça fark edilir ve kökenleri tartışmasızdır. Örneğin Kurtarıcı ve Aziz Peter'e ithaf edilen birçok popüler şiir ve konuşmanın orijinalinde Thor ve Loki'nin olduğu kanıtlanmıştır. İnançsız Yehuda da birçok Alman şeytanının simgeleştirilmesi gibidir. Aynı şekilde, Macaristan'ın bazı bölgelerinde ve Romanya, Sırbistan ve Hırvatistan'da fırtınalarda rolü olan kişi olarak kabul edilen Aziz Elias gerçekten de Hristiyan maskesi altındaki gök gürültüsü tanrısı Thor'dan başkası değildir.

19 Almandaki *Götzen* kelimesi pagan tanrılarını ifade eder.

Bahsedilen Hristiyan piyesleri arasında en çarpıcılarından biri *Todaustragen*, ya da Ölümü Atmak, Transilvanya'da Sakson köylerinin birkaçında gelenektir ve Almanya'nın bazı ücra bölgelerinde hâlâ bulunabilir. Yükseliş bayramı, bu törenin civardaki bir köyde gerçekleştiği gündür. Aşağıdaki şekilde yapılır:

O gün sabah kilisesi buluşmasından sonra okul kızları arkadaşlarından birinin evinde toplanır ve orada "Ölüm"ü giydirmeye başlarlar. Bunu, kabaca baş ve gövdeyi andıran dövülmüş mısır demetlerinden, kolları da yatay konmuş bir sopayla yaparlar. Bundan sonra figüre genç bir annenin pazar ayini kıyafetleri giydirilir, kafasına geleneksel bir kep takılır ve duvağı gümüş iğnelerle süslenir. İki büyük siyah boncuk ya da siyah uçlu iğne ile gözler yapılır. Bundan sonra figür, öğleden sonra kilise buluşmasından dönenlerin görmesi için açık bir pencere önüne konur. Akşam dualarının²⁰ bitmesiyle kızlar figürü alıp köyde gezdirmeye koyulur. En büyük iki kız "Ölüm"ü aralarında tutarken diğer kızlar ikişerli olarak onları Lüterci ilahileri söyleyerek takip eder. Oğlanlar bu kısma dâhil edilmez ve uzaktan *Schöner Tod'u* (Yakışıklı Ölüm) izlemekle yetinirler. Tüm köy bu şekilde gezildikten sonra kızlar, oğlanlara karşı kapısı kilitli bir eve giderler. Orada, Ölüm figürü, şatafatlı kıyafetlerinden soyulur ve çıplak saman yığını camdan oğlanlara doğru atılır. Oğlanlar, figürü zafer edasıyla taşıyıp yakındaki bir akarsu ya da nehre fırlatır. Bu, piyesin ilk kısmıdır. İkinci kısımda, kızlardan biri figürden çıkartılan kıyafetleri ve süsleri giyip aynı ilahilerle köyü dolaşır. Bu, yazın gelişini temsil eder. Tören, yine oğlanların dâhil edilmediği, ana rolü oynayan kızın ailesi tarafından verilen bir şölen ile biter.

Yaygın inanca göre ancak bugünden sonra meyve yemeye izin verilir çünkü şimdi "Ölüm", yani sağlıksızlık, onlardan kovul-

20 Öğleden sonra kilise toplantısına her zaman Sakson köylüler tarafından akşam duası denir. Ben, diğerinin Roma Katolikleri tarafından söylenen akşam dualarına benzemediğine inanıyorum.

muştur. Ayrıca Ölümün boğulduğu nehir artık halkın yıkanması için uygun kabul edilebilir.

Bu tören gelenek olduğu köylerde yapılmazsa bu ihmal gençlerden ya da bakirelerden birinin ölümünü getirir.

Bu tören, dediğim gibi, diğer birçok yerde ufak farklarla hâlâ bulunabilir. Tasvirin boğulmak yerine yakıldığı köyler vardır ve etkinlik için paskalyadan iki hafta önceki pazar (Ölü Pazar da denir) veya 25 Mart seçilir. Bazı yerlerde kamış tasvirin son ölen kişinin gömleği ile son gelinin duvağını giymesi yaygındır. Ayrıca tasvirin iki cinsiyetin gençlerince taşlanması da yaygındır çünkü kim tasviri tutturursa o yıl ölmez.

Nürnberg'de beyazlar içindeki küçük kızlar, içinde bir bebek veya bazen kafası yerine elma olan giydirilmiş bir çubuk yatan açık bir tabut taşıyarak kasabanın içinden geçerlerdi.

Bu Alman bölgelerinin çoğunda, söylenen şiirler yazın gelişi ve kışın gitmesiyle alakalıdır. Örneğin aşağıdakiler gibi:

Ve şimdi ölümü kovaladık
Ve çok sıcak ve canlı yazı getirdik
Yazı ve aylardan Mayısı
Güzel çiçekleri bir bir açtık.
Sapsarı güneşin ışıklarını getirdik
Çünkü kasvetli ölümü sonunda götürdük.

veya,

Oyalanmayın, hepiniz gelin,
Kötü ölümü taşımak için;
Gel, bahar, bir kez daha, bizimle birlikte,
Hoş geldin, ey bahar, ormanlara ve vadilere!

Hiç şüphe yok ki Lüterci ilahileri ile değiştirilene kadar benzer şiirler de burada söylenirdi.

Bazı Alman arkeologlar, bu oyunlardaki “ölüm”ün, törene İsa’nın dirilip cennete yükselişiyle Hristiyan bir hava vermek için eskiden kullanılan “kış”ın yerini aldığı düşüncesini kanıtlamaya çalıştılar. Bu konu hakkında çalışıp tanınan birçok otoriteyle çakışmadan, ölümün bu piyeslerde nasıl bir rol oynadığını açıklamaya gerek olmadığını düşünüyorum. Günümüzde konfor ve medeniyet, bütün mevsimleri eşit hâle getirmek için çok çalışmıştır. Böylece asla kışın çiçeksiz, yazın buzsuz kalmıyoruz. Eskiden kışı yazdan ayıran büyük farkları zorlukla tanıyabiliyoruz. Kışın buralarda büyük çoğunluğun iletişim yolları kesilmiyor, bizzat varlıkları donuyordu. Mahzenleri dolu değilse ve mevsim birkaç hafta daha uzarsa ölüm binlerce zavallı için kaçınılmazdır. İnsanların akıllarında ölüm ve kışın özdeşleşmesi ile baharın gelişini açan ilk menekşenin etrafında dans edip ortaya çıkan ilk mayıs böceğini takip etmek gibi delicesine sevinçle karşılamaları şaşırtıcı değildir. Bugün olduğu gibi, kudretli ve ebedî doğanın şölenini kutluyorlardı. Bu durum, pagan ya da Hristiyan kıyafeti giydirilsin veya giydirilmesin, hep aynı kalmıştır.

Paganizmin bir başka kalıntısı da hâlâ insanların aklında olan *Feurix* veya *Feuriswolf*tur. Eski Alman mitolojisine göre *Feuriswolf*, son gün ağzını o kadar geniş açacak ki üst çenesi gökyüzüne, alt çenesi yeryüzüne degecek. Kısa bir süre önce bir Sakson kadın, kocası onu “Der wärlthand saul dich frieszen” yani, “Dünya-köpek yutsun seni” diyerek şiddetle lanetlediği için mahkemeye şikâyet etti.

Çingeneler, batıl inançlar açısından Rumenler ya da Saksonlardan farklı bir tutum benimserler çünkü onlar batıl inançların kurbanları olmaktan ziyade batıl inançların doğrudan sebeple-

ri ve ana kaynakları olarak kabul edilirler. Tziganeler,²¹ ruhun ölümsüzlüğü gibi konulara değinmeyen yüzeysel dinleri, batıl inançlar konusunda önem teşkil etmez. Çingene; kilise, dar ağacı vb. yerlerden bir çocuğu korkutan ölüm ve gömülme gibi sebeplerden ötürü içgüdüsel olarak kaçınır.

Transilvanya'daki çingene falcıların Sakson ve Rumen komşuları üzerinde azımsanmayacak ölçüde tesirde bulunduklarında şüphe yoktur, günlük yaşamın bütün faaliyetlerinde Tziganeleri kuşku götürmez hırsızlar, yalancılar ve dolandırıcılar olarak gören aynı kişilerin tılsımlı ilaçlar ve aşk iksirleri konusunda onlara körü körüne güven beslemekten geri kalmamaları ve geleceğin gizemlerini yorumlamada onlara yanılmaz bir güç atfetmeye hazır bulunmaları paradoksal bir hadisedir.

Sakson köylüsünün falcıyı kapısından çoğunlukla darbeler ve küfürlerle kovacak olması doğrudur ama karısı onu ineklerin hastalığının tedavisi hakkında danışmak veya hummaya karşı bir ilaç istemek amacıyla arka kapıdan gizlice çağıracaktır.

Bu maharetli bohemler ayıların, köpeklerin, yılanların ve salyangozların yağını kullanarak ve aynı zamanda solucanların yağıyla örümcek ve tatarcıkları karıştırıp macun hâline getirerek harika iksirler ve merhemler hazırlarlar, böylelikle bazen sağlıklı bir domuz veya buzağının satışından kazanılan paranın üç katını ölü bir köpeğin cesedinden kazanmanın yolunu bulurlar.

İddialara göre nazar değdiği düşünülen hasta çocuklarını dokuz günlüğüne büyüü geri çevirme gücü olduğuna inanılan bir Tzigane kadınının gözetimine bırakma alışkanlığına sahip Rumen ve Sakson annelere sıkça rastlanır.

Transilvanya'da falcılarıyla övünmeyen tek bir köy bile yoktur ve her kasabanın kenar mahallesinde her şeye inanmaya meyilli

21 Macar çingeneleri. -ed.n.

akranları sayesinde geçimini kolaylıkla ve rahatça sağlayan birçok yaşlı kadın yaşamaktadır.

Çingenelerin başlıca geçim kaynaklarından biri de tuğla ve kiremit yapmaktır. Bundan dolayı uzun kuraklıklarda bu kuraklıkların sebebi olmakla suçlanırlar. Yağmur yağmadığı için suçlu Tziganeler dövülür, Rumenler bazen *Papaluga* yani Yağmur Kızı'na başvururlar. Bu, genç bir çingene kızını soyup yalnızca başı görünür kalacak şekilde üstünü çiçek ve yaprak çelenkleriyle tamamen örterek yapılır. Böylelikle süslenen Papaluga köylerin etrafında tören alayıyla, müzik ve şarkılar eşliğinde yürütülür ve herkes ona bol miktarda su serpmeye telaşına girer.

Papaluga da istenilen yağmuru yağdıramazsa olay daha kötü, daha ciddidir. Bu yüzden vampirler suçlanır ve yukarıda bahsedildiği gibi aranıp yok edilmelidirler.

Papaluga rolü kuraklığın sorumlusu olarak çingenelerden şüphelenmek için hiçbir neden yokken bazen bir Rumen kız tarafından hayata geçirilir. Bu Yağmur Kızı geleneği Sırbistan'da ve sanırım Hırvatistan'da da bulunur.

Bu ülkedeki her türlü batıl inancı saymaya çalışmak sonsuza dek sürerdi. Batıl inançlar, burada verilen üç temel tanımın yanı sıra, sayısız yan dala ve pek çok çoban, çiftçi, avcı, madenci, balıkçı vb. meslek gruplarının kendine özgü işaret, gelenek, büyü ve âdetine ayrılabilir.

Batıl inançlar, mantığa sahip her insanın yok olup tükenmesini isteyeceği kötü şeylerdir ancak bu inançların bazılarının zarif ve anlamlı olduğu inkâr edilemez. Isırgan otu ve dikenli çalılar zararlı bitkiler olsa da manzarada hoş durabilir. Çiftçiler köklerinden sökülmelerine sevinirken ince ruhlu sanatçılar onlara pişmanlık dolu bir iç çekebilirler.

Çingene Falcı¹

Bu insanların hayatlarında sıkça yaşanan gelişmeler ve aşırılıklar, vücut ve zihin üzerinde yozlaştırıcı etkilere sahiptir. Bu etkiler dizgin vurulmayan ve mantıksız tutkuları yüzünden ödenen za-yıflama, erken ölüm veya bunamadır. Ancak bu hayat, pek çok kişiyi yok ederken güçlü doğaları bu tahribatlara meydan okumalarını sağlayanların yeteneklerini keskinleştirir, duyular ve tutku-larla ilgili her konuda eşsiz bir nüfuz gücü sağlar.

Dahası, doğa tarafından daha keskin algı kabiliyeti olup er-ken olgunlaşan kadınlar, şimdiye kadar gizlenen sırları sezgisel çıkarımlarıyla hızlıca ortaya çıkarabilecek neredeyse doğaüstü bir sağgörü geliştirirler.

“Onların izlenimlerinin inanılmaz canlılığı” (yine bu konuda Liszt’ten alıntı) tanık olanlarla iletişim kurmada, orman yangın-larının yayılması gibi nadiren başarısız olur. Ölümcül bir zehrin

1 Yazarın *The Land Beyond the Forest: Facts, Figures, and Fancies from Transylvania* adlı kitabından alınmıştır. -y.n

bulaşması gibidir, bir çingene falcının dokunuşu, genellikle bir elektrik şoku veya titreşimi bile insanları etkilemek için yeterlidir.

“Bu konudan ortaya çıkan akla yatkın düşüncelerden bazıları, aşikâr olanın basitliğinin gündelik bir uyarısıdır. Bazı ilkel tekerleme ve şiirler tutkuyla yapılmıştır. Madalyanın üzerindeki figürler gibi damgalanmıştır da diyebiliriz. Bunlar, seyircilerin eğilmiş ama kırılmamış karakterlerindeki, cesareti kırılmış ama umutsuz olmayan duygularındaki gizli öfkeyi uyandırmaya yeterlidir.

“Çingene kadın, kendisi de tüm işaretler ve tutkuların işleyişiyle haşır neşir olduğundan bir kadındaki kızarmış gözün ve solmuş yanakların sebebinin kem göz olduğunu anlar. Kaderini okuyacağı avucu umutla yanına çekeceğini ya da korkuyla uzaklaşacağını içgüdüsel olarak hisseder. Hor gören dudakları ve çatık kaşlarından karşısındakinin bir köle olduğunu veya intikam peşinde olduğunu, âşık olduğunu veya aşkını kaybettiğini okur. Dahası, gençliğin yanlış algısı olan mülkün aksiliğe karşı geleceği fikrini bir bakışta anlayabilir. Kaderin yıkıcı darbeleri ve insan kalbinin hassaslığını, bilinç üstünün anlık mutluluğuna emanet etmeyecek kadar bilir ve geleceğin istikrarsız olduğuna inanmayanlara aksilik kehanet eder.

“Ona ikiyüzlü denilemez çünkü kendisi kendi teşhisine inanır. Her insanın kendi kaderinin mikrobunu taşıdığına inanarak alametlerinin er ya da geç gerçekleşmesi gerektiğine inanmaktadır. Bu nedenle önemsedığı tek şey, kehanetlerini hayal gücünü kolayca cezbedebilecek, bu sayede keşfettiği gizli duygular, her zaman, peygamberlik imajıyla birlikte yeniden canlanacak. Avuçtan ya da kalpten okunanların gerçekleştiği ya da faciayla sonuçlandığı böylece belli olur.

“Sonuçta geleceğin sırlarını insan ruhunun en derin kıvrımları ile bu kadar yakından tanışmış biri tarafından deşifre edilebildiğini ve kafesteki bir aslan veya uyuşuk sürüngenler gibi insanın içinde hapsolmuş tutkuların işlenişini neden merak ederiz?

“Tutkuya güçlü ve anlaşılır bir içgüdü eşlik eder, her zaman benzer tutkuların varlığını hızlıca sezer. Karakterlerinin dış görünüşünden etkilendiği mistik kitabı okumada yetenekli olanlar, saklı olanları gün yüzüne çıkaran ses ve jestler sayesinde semptomları fark eder. Böylece, kalpleri coşkun fırtınalarla çalkalanır ve daha çok etkilenirler. Çingene falcı, karşısında kimin olduğunu ve kimlerin ona gelebileceğini bilir.”

Sanırım Balzac, her insanın kendi kaderinin efendisi olduğu konusunda “Si le passé a laissé des traces, il est à croire que l’avenir possède des racines”² demişti. Sonuçta, neden dünyanın geri kalanına görünmez olan bu kökler bir yaşam süresince algılanmasın? Neden çoktan var olan ve filizlenen meyveleri tohumlarını toplamasın?

Falcıyı yalancı ve hilekâr olarak kınayan aydın halk, muhtemelen ona yanılmaz saf gözüyle körü körüne inanan akılsız köylülerden daha az yanılıyor değildir. Övündüğümüz aydınlanma, karşısında olmak yerine falcılık yapmıyor mu? Neden frenoloji ve grafoloji bilim dalı sayılırken çingene kadınların doğru şartlarda mantıksal çıkarımlarla büyük ihtimalle olacak olayları yorumladığı kutsal gücü kurnazlık sayılır?

İçlerinde güvenli bir şekilde sakladıklarına inandıkları sırların açığa çıkmasına şaşırان ve nasıl olduğunu anlamayan cahil insanlar, falcının kehanet gücünü, çingenenin varlığının içinde bulunduğu duygusal konumla beraber güçlendirip onaylamaya ve kendisini içine soktuğu kabalacılığın da yardımıyla doğaüstü araçlara yorar.

Ama, aslında, bu hassas ve ince algı, kendi içinde gizli ve inkâr edilemez bir güçtür. Mevcut olanın hızlıca açığa kavuşmasından ortaya çıkan, gelecek hakkındaki ani bir ilham ya da kesin

2 (Fr.) Eğer geçmiş izler bırakmışsa, köklerin gelecekte bulunduğuna inanmak gerekir. -ed.n.

bir sezgi değil midir? Burada Liszt, muhtemelen yeniden her ülkedeki çingenelere evrensel olarak atfedilen kehanet yeteneğinin, varlığı mantıklı bir zemine dayanmayan kökleşmiş inançlar olduğu konusunda haklıdır.

Transilvanya'daki çingene falcıların Sakson ve Rumen komşuları üzerinde azımsanmayacak ölçüde tesirde bulunduklarında şüphe yoktur, günlük yaşamın bütün faaliyetlerinde Tziganeleri kuşku götürmez hırsızlar, yalancılar ve dolandırıcılar olarak gören aynı kişilerin tılsımlı ilaçlar ve aşk iksirleri konusunda onlara körü körüne güven beslemekten geri kalmamaları ve geleceğin gizemlerini yorumlamada onlara yanılmaz bir güç atfetmeye hazır bulunmaları paradoksal bir hadisedir.³

Sakson köylüsünün falcıyı kapısından çoğunlukla darbeler ve küfürlerle kovacak olması doğrudur ama karısı onu ineklerin hastalığının tedavisi hakkında danışmak veya hummaya karşı bir ilaç istemek amacıyla arka kapıdan gizlice çağıracaktır.

Bu maharetli bohemler ayların, köpeklerin, yılanların ve salyangozların yağını kullanarak ve aynı zamanda solucanların yağıyla örümcek ve tatarcıkları karıştırıp macun hâline getirerek harika iksirler ve merhemler hazırlarlar, böylelikle bazen sağlıklı bir domuz veya buzağının satışından kazanılan paranın üç katını ölü bir köpeğin cesedinden kazanmanın yolunu bulurlar. Transilvanya'da falcılarıyla övünmeyen tek bir köy bile yoktur ve her kasabanın kenar mahallesinde her şeye inanmaya meyilli akranları sayesinde geçimini kolaylıkla ve rahatça sağlayan birçok yaşlı kadın yaşamaktadır.

İddialara göre nazar değdiği düşünülen hasta çocuklarını dokuz günlüğüne büyüü geri çevirme gücü olduğuna inanılan bir Tzigane kadınının gözetimine bırakma alışkanlığına sahip Rumen ve Sakson annelere sıkça rastlanır.

3 Yazar bu ve bundan sonra gelen üç paragrafı *Transilvanya Batıl İnançları* adlı eserinde olduğu gibi kullanmıştır (36. sayfa). -ed.n.

Bana gelince, kaderimin yorumlanmasını bu başıboş dolaşan falcı kadınlardan birine emanet etme eğilimim neredeyse hiç olmadı ve dolayısıyla yalnızca şunu söyleyebilirim, bir seferinde geleceğimi şakayla karışık sorgulamaya karar verdiğimde, öyle ürkütücü ve ihtimal dışı bir yorumda bulunuldu ki ancak alaylı bir kahkahayla karşılık verilebilirdi; nitekim günler gelip geçti, bu ürkütücü ve ihtimal dışı olay gerçekten de yaşandı ve çingenenin kehaneti en umulmadık şekilde vuku buldu.

Çoğu insan muhtemelen şans ya da tesadüf diyecektir. Ben de bunun uç bir tesadüf olduğundan başka bir şey düşünemiyorum. Bunu, genelleme yapmadan, yalnızca kendi hayatımda yaşadığım bir örnek olduğu için veriyorum.

Bir Çingene Kampı¹

Rüzgârlı bir kasım günü ülkede yürürken, yolumun yaklaşık yüz metre uzağında toprak üzerindeki bir çingene çadırının görüntüsü beni cezbetti. Bu gezici kervanlar her zaman ilgimi öylesine çekmiştir ki yolumu değiştirip çadıra yaklaşmaya istek duydum.

Yükseltinin yanındaki yırtıkları rengârenk paçavralarla yamanmış acınası bir çadır, zavallılık ve sefilliğin tanımı gibiydi. Yanında, parçalanmış battaniyeler ve örtüler ile yüklü yarı aç bir eşek hareketsiz duruyordu. Ön planda yanan bir kamp ateşi, üzerinde yıpranmış bir çaydanlık sarkıyordu. Çok az ateş olmasına rağmen çıkan bolca duman, görmeyi engelliyordu. Bu yüzden, genelde yabancıların hızlıca farkına varan çingenelerin beni fark etmemesine anlam veremedim. Kimse dilenmiyor ya da bir şeyler için yalvarmıyordu. Erkekler çimene uzanmışken kadınlar ateşin başında sanki acı çeker gibi öne arkaya sallanıyorlardı.

1 Yazarın *The Land Beyond the Forest: Facts, Figures, and Fancies from Transylvania* adlı kitabından alınmıştır. -y.n

Kısa bir süre sonra dumanın arasından ucu parlayan bir süngü, bu garip durumu çözmem için bir ipucu verdi. Bir deri bir kemik eşek ile yamalı çadırlar arasından geçip yaklaşan üç Macar jandarmadan biri, bana, çalıntı bir cüzdan hakkında ihbar geldiği için kampı aradıklarını söyledi. Sabah pazarda soyulan bir köylü vardı ve şehirde çingeneler olduğu için sorumlusu tabii ki çingenelerdi. Konuşan, söverek süngüsünü küçük çadırın derinlerine daldırıp detaylı arama yapmak için bir yığın kirli paçavra çıkardı.

Sanıyorum, akli başında her insan, suç işleyenlerin yakalanıp adalete teslim edilmelerini ister. Ama itiraf etmeliyim ki, o an, hak edip etmemelerine bakmaksızın suçlanan bu insanların ceza almamalarını istedim. Bu besili ve hırbo jandarmaların temsil ettiği adalet küçük kampı talan ediyor, acımadan paçavraları araştırıyor ve yarı çıplak çingenelerin kıyafetlerini zorbaca çıkarıyorlardı. Adalet kötü, acımasız, bozuk ve üzücü olduğundan, acımadan daha güçlü bir duygu uyandırmıyordu.

Kadınlar arasında yaklaşık 25 yaşlarında, badem gözlü, maun kahverengi derili, Hint kadın kabile şeflerine benzeyen biri dikkatimi çekti. Kasım ayının soğuşuna rağmen, yıpranmış kıvırmalı bir palto giyyordu ve koynunda kendisi kadar kahverengi ve çıplak bir bebek vardı. Bir jandarma ona yaklaştı ve kayıp cüzdanı aramak için kabaca pelerininini çıkarttı (üst gövdesindeki tek kıyafet bu gibi duruyordu). Ama kadın, bir imparatoriçe edasıyla kara gözlerini iyice açarak adamı uzaklaştırdıktan sonra carcar konuştu. Kadının dilini anlamıyordum ama abartılı hareketlerinden ne demek istediğini anlamak zor değildi. Sesi güçlü bir kontraltoydu ve kralı lanetleyen bastırılmış bir kraliçeyi andırıyordu. Hareketlerinde ihtişam, tavırlarında yetenekli bir falcılık vardı. “Trovatore”deki Azucena gibi kutsal ve Lady Macbeth gibi mükemmel bir aktris olabileceğini düşündüm. Zalim jandarma bile kadının etkisini fark ettiğinden onu daha fazla taciz etmedi. Ancak, kay-

bettiğinin bilincinde olarak geri çekilirken silahının dipçığıyle sırt üstü yatan bir adamı ayağa kalkması için dürttü.

Sonuçsuz arama artık sona ermişti. Yırtık çadır yıkılmış ve bir deri bir kemik eşeğin yükü, çalıntı paranın tek bir florini bile ortaya çıkmadan boşaltılmıştı. Çingeneler ve jandarmalar arasında uzun süren bir tartışmada, “Hinka, Hinka” kelimesi sık sık tekrarlandı. Hinka, görünüşe bakılırsa o sırada kampta olmayan çingenelerden birinin adıydı. Geceye kadar dönmesinin beklenildiğini söylediler.

Bunu duyan jandarma, Bay veya Bayan Hinka'nın dönüşünü ateş başında pipolarını tüttürerek ve çingenelerin akşam yemeğine çökerek rahatça beklemeye başladılar. Bir jandarma, süngüsü takılı hâlde kimsenin kamptan kaçmaya teşebbüs etmemesi için volta attı.

Görülecek başka bir şey yoktu. Yürüyecek uzun bir yolum vardı ve geç olmuştu, bu yüzden oradan ayrıldım. Şehre doğru giderken hayalet gibi bir at ve ona eşlik eden bir deri bir kemik eşeğin çektiği keten kaplı küçük bir araba görüncüye kadar çingenelerle olan olayı unutmuştum. Etraf karanlık olduğu için bu arabaya dikkat etmezdim ama yanımdan geçerken ketenin altından yola sıçrayan yarı çıplak çocuklar dilenmeye başladı. Onlara birkaç parça bakır verirken büyük ihtimalle anneleri olan, beyaz tenli ve yorgun genç bir kadını çocuklarının içeri girmesini beklerken dizginleri tutar vaziyette gördüm. “Adın Hinka mı?” diye sordum aniden gelen bir düşünceyle.

Kadın, konuşmadan şaşkın bir şekilde bana baktı. Panik dolu surat cevap olarak yeterliydi.

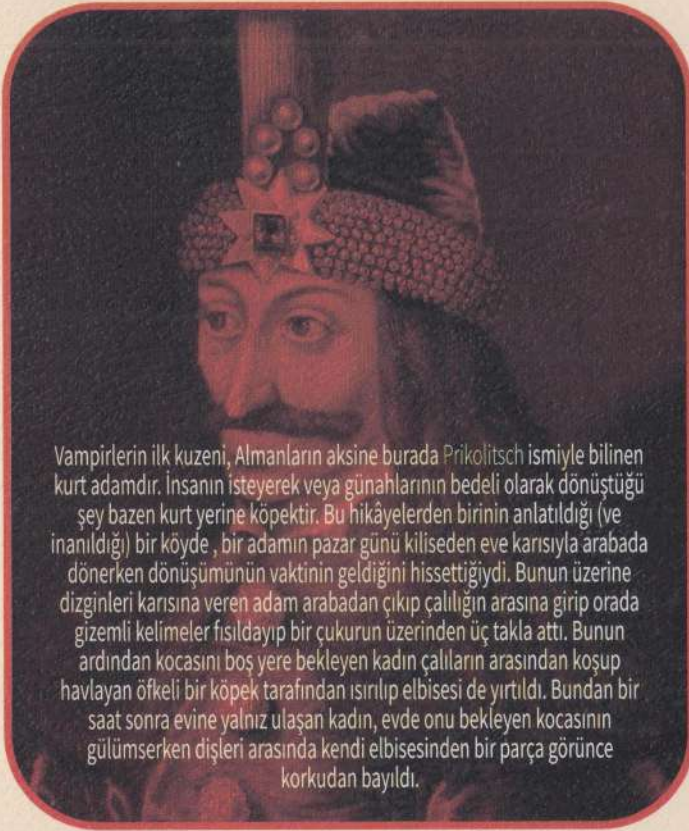
“Gece kampa dönmeyin,” dedim aniden. “Jandarma orada ve seni bekliyorlar.”

Almanca konuşmuş olmama rağmen dediklerim oldukça

açıktı. Muhtemelen jandarma kelimesi kulağında tanıdık geldiğinden açtığı gözlerinde bir korku vardı. Sanki avcılar tarafından çevrilmiş bir av gibi. Sonrasında, bir açıklama, teşekkür veya sebep sunmadan atın kafasını aniden çevirip hızlıca kırbaçlayarak aksi yönde kayboldu.

Çok değerli birkaç arkadaşım, o zamandan beri bu durumdaki davranışımı son derece ayıp olarak gördü. Kötülerin tarafını tutmuşum ve muhtemelen suçluyu örtbas ederek adaletin işlemlerini engellemişim. Belki de haklılar. Ahlak anlayışındaki büyük bir kusurdan dolayı bu eylemden pişmanlık duymayı asla başaramadım. Tam tersine, o akşam üç acımasız jandarmanın suçlu Hinka'nın dönüşünü boşuna beklediğini tuhaf bir tatmin duygusuyla düşündüm. Kurbanlarının tuzaklarına düşmeyeceklerini anlayana kadar ne kadar beklediklerini, kaç pipo içtiklerini ve sövdüklerini merak ediyorum.

Bitti

Vampirlerin ilk kuzeni, Almanların aksine burada Prikolitsch ismiyle bilinen kurt adamdır. İnsanın isteyerek veya günahlarının bedeli olarak dönüştüğü şey bazen kurt yerine köpektir. Bu hikâyelerden birinin anlatıldığı (ve inanıldığı) bir köyde, bir adamın pazar günü kiliseden eve karısıyla arabada dönerken dönüşümünün vaktinin geldiğini hissettiği idi. Bunun üzerine dizginleri karısına veren adam arabadan çıkıp çalılığın arasına girip orada gizemli kelimeler fısıldayıp bir çukurun üzerinden üç takla attı. Bunun ardından kocasını boş yere bekleyen kadın çalıların arasından koşup havlayan öfkeli bir köpek tarafından ısırılıp elbisesi de yırtıldı. Bundan bir saat sonra evine yalnız ulaşan kadın, evde onu bekleyen kocasının gülümserken dişleri arasında kendi elbisesinden bir parça görünce korkudan bayıldı.

Anlatılan Senin Yolculuğun...

 laputakitap	 laputakitap	ISBN 978-605-73989-1-8 9 786057 398918
 laputakitap	www.laputakitap.com	